

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Balogh Vilma*
 Cím: *Éjszakai idill a Stefánia-úton*
 Forrás: *Répszava*

Bp

(Hely)

1923. 1. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy 361.1

Hely

Idő "1923"

Személy

361.1, 1923

Éjszakai idill a Stefánia-úton.

* *
— Építő házak lakói. —

Nyirkos, rideg, világtalan éjszaka: az elkedvetlenedett válvárosra a Nyomor fakó, nehéz lepke borul. Thököly-uti kiskoosmák felől tompa gázlámpafény, egy-egy durva mámorban kiőrő kurjantás nyugtalanítja az utca néptelen csondját.

Párisi éjszakákra gondolok, olasz éjszakákra, amiket millió láng, millió fény tart ébren és olvaszt bele kiesattanó reggelekbe. A Versenyter deszkakerítésén átveti magát két alak, az Aréna-utról rohanva fut a harmadik, a rendőr eléje ugrik, rövid dulakodás, sípszó, a „Keleti” felől szaladva érkezik másik két rendőr, szabadságától megfosztott ember dühödtt védekezése, amelyet végül cinyel a sötétség örvénye...

Vagy husz ember melegedik...

A Stefánia-úton, a Viztorony irányában faklya mellett dolgoznak. Házak épülnek ott, öt-hat egymás mellett; emeletes, erkélyes, loggiás, tornyos kis paloták. Jólét fészkel ki be majd bennök magát, kibéli arabeszk szönyegekkel, földszinti ékes holmival, színes almokat lop süppedő nyoszolyák csipkés függönyei közé... Az egyik házon dolgoznak egész éjjel; sietős a dolga annak, aki be akar költözni. Most a Ritz-hotelben lakik, fényes szállóterem selyemfehér abroszáról eszik, szegény; alig-alig várja már, hogy tető alá jusson.

A többi ház félig fölépített téglafala üres ablakszemeivel, amelyen át süvít a szél, sötéten mered az égnek, meztelenül terpeszkednek gerendák, állványok... fölülről mintha párolgó, olmos szürkességben ereszkedne lefelé a januári felhős égbolt... Az épületekben mozgolódik valami. Mintha kiterjeszkedni nem merő hangok bujkálnának a nyitott falak között... mintha vendégfogadásra még be nem fejezett szobák, erkélyek jeges komorságába félénk élet lopna derengős világosságot.

Éjjel van... másodmagammal igyekezem hazafelé az Egri-utcába... de előbb látni akarom, hogy mi történik az épülő házban. Odamegyek... A könnyen lazuló szögekkel, néhány szál deszkával bedeszkázott kapunak szánt nyílásból óvatosan kiemeltek egy deszkadarabot. Jól össze kellett húzódnia annak, aki átlapta magát az így támadt nyíláson. En is átsurranok rajta. Bent meglepetten nézek szájjal... Előcsarnoknak szánt, még nyers téglafalakkal elhatárolt, csupán állványok fabordáival betetűzött tágas helyiségbe emberek fészkeltek be magukat — emberek — nagyvárosi, éjszaka közelében vén, rezessorru asszony ül, az el-elide-oda sodródó, otthontalan árnyai. Mintha ajuló rózsalángnál vastag tübe fűzött durva csak gorkiji scénáriumot kellett volna eleven fekete szállal keshedt kendőt igyekszik összeéltre valami nagy szinpadit rendező. A félkör tüzni. Nyilván nagyon büszke rá, hogy ilyen közepén összeszedett szárazgalyból, fűből, finoman foglalatokodik, mert viunyogva neszenyes papirból tüzet, szomorú máglyát ravet munkája közben és néha-néha huz egyet kott magának a Nyomor. Vagy husz ember a háromdecis üveg zavaros, bűzös tartalmából, amelyet rongyos szalmaszatyorából szed elő piszkos rongyok közül... Kérdem az asszonyt: „Ki maga, néni és ki ez a cigányfiu, aki itt alszik?” Értelmetlenül, bambán néz rám, háromszor is meg kell ismételnem kérdésemet, amíg végre feleli: „Szegényházban verkedik a fölfigyázó... néha el is vesz jó falatot, amit a szegény asszony hazához magának koldulásból... én elmentem szegényházból... nem hagyom magam tüni fölfigyázótól... most nincs lakás, pincéből kitéttek, mert nem tudtam előre fizetni... Már két éjjel itt alszom... fádom, szeretnék meleg ruhát, 80 esztendő vagyok... öreg, öreg asszony... Ez a cigányfiu hogy kicsoda? Mondja, jött Romániából, alig tud magyarul, nincs még egy fillérje se... toloncházba vitték... nem volt mit enni... most itt van...” Kérmelek ismét az alakok között körülöttem... Férfit világít meg velem szemben a tűz... Nincs rajta felöltő, szürke, kopott, vékony nyári lüsterkabátja állig van gombolva, nincs alatta ing. A férfi törődött arcáról nyomor, kétségbeesés, reményvesztettség durva, egyéniséget elpusz-

közül, villanyra szerelt tolvajlámpával világít arcomba, amikor elém lép.

— Én vagyok az éjjeli őr — mondja —, én őrzöm az épületet... Hát a nagysága mit akar itt. Nem nagyságának való társaság ez!... Könyörögtek nekem, hát megüröm őket... lehet-e, szabad-e ma megszorult, könyörgő embernek ellentállni?... Nem rontanak a téglakon meg a léceken, ha itt alsznak!... Az egész nagy városban nincs egy talpalatnyi földött, meleg hely számukra, ahol meghúzódhatnak, hát idejöttek... Így van ez most mindenfelé, ahol építenek. Eleinte csak egy-két ember lopódzik be a gerendák közé, aztán nap-nap után beszállingóznak a többiek... Mit lehet velük tenni?... Olyan nyomorultak, le-

strapáltak, kéhezettek az istenadták, hogy ki nek volna lelke innen — ahova érzékenyebb kutyát sem láncolnának szívesen éjszakára — kitenni őket... Mégis csak valamivel jobb, védelmezettebb itt, mint egészen szabad ég alatt... A rendőr belátja ezt és hacsak nem keresnek egy bizonyos valakit, elkerüli, nem igazoltatja az épülő házak lakásnéküli lakóit.

„Nyolevan esztendő vagyok...
öreg, öreg asszony...”

Odamegyek a tűz körül melegedőkhöz, mondom, hogy újságíró vagyok és melyik lapnak dolgozom... letelepedem közéjük... körül nézek közöttük. Fialat cigánygyerek alszik, hosszan elterülve a nyirkos földön. Egyik karhátárolt, csupán állványok fabordáival betetűzött tágas helyiségbe emberek fészkeltek be magukat — emberek — nagyvárosi, éjszaka közelében vén, rezessorru asszony ül, az el-elide-oda sodródó, otthontalan árnyai. Mintha ajuló rózsalángnál vastag tübe fűzött durva csak gorkiji scénáriumot kellett volna eleven fekete szállal keshedt kendőt igyekszik összeéltre valami nagy szinpadit rendező. A félkör tüzni. Nyilván nagyon büszke rá, hogy ilyen közepén összeszedett szárazgalyból, fűből, finoman foglalatokodik, mert viunyogva neszenyes papirból tüzet, szomorú máglyát ravet munkája közben és néha-néha huz egyet kott magának a Nyomor. Vagy husz ember a háromdecis üveg zavaros, bűzös tartalmából, amelyet rongyos szalmaszatyorából szed elő piszkos rongyok közül... Kérdem az asszonyt: „Ki maga, néni és ki ez a cigányfiu, aki itt alszik?” Értelmetlenül, bambán néz rám, háromszor is meg kell ismételnem kérdésemet, amíg végre feleli: „Szegényházban verkedik a fölfigyázó... néha el is vesz jó falatot, amit a szegény asszony hazához magának koldulásból... én elmentem szegényházból... nem hagyom magam tüni fölfigyázótól... most nincs lakás, pincéből kitéttek, mert nem tudtam előre fizetni... Már két éjjel itt alszom... fádom, szeretnék meleg ruhát, 80 esztendő vagyok... öreg, öreg asszony... Ez a cigányfiu hogy kicsoda? Mondja, jött Romániából, alig tud magyarul, nincs még egy fillérje se... toloncházba vitték... nem volt mit enni... most itt van...” Kérmelek ismét az alakok között körülöttem... Férfit világít meg velem szemben a tűz... Nincs rajta felöltő, szürke, kopott, vékony nyári lüsterkabátja állig van gombolva, nincs alatta ing. A férfi törődött arcáról nyomor, kétségbeesés, reményvesztettség durva, egyéniséget elpusz-

tító spongyája még nem törölte le a fiatalság, az intelligencia minden nyomát.

A vidéki tanító.

Intésemre odajön hozzám és elmondja, hogy került ideig: Vidéki tanító volt, elvesztette állását, bárhogy igyekeznek, nem tud elhelyezkedni, csak ideiglenes foglalkozást kap, azt sem mindig és nem olyat, hogy megélni lehetne belőle... Már eladta mindenét. A Ráday-utcai „Korona” szállodában lakott másodmagával egy szobában, kiköltözött, mert vidékre akart utazni, de valami közbejött és ő szállás nélkül marad. Sem zughotelben, sem a Népszállóban nem kapott ágyat és már rászánta magát, hogy a szabadban tölti az éjszakát. Járkálás közben meglátta az esti homályban a toprongyos embereket, akik ide mennek, ő is megpróbálta tehát. Keserű nevetéssel teszi hozzá: „Nem tudom, hogy a hideg dacára nem jobb, egészségesebb-e itt, mint szennyes zugszállodák és a menedékhelyek ferges ágyain, ahol már esztendő óta hánykódom és küzdök a tüdővérszel.”

„... Alkoholista vagyok...”

Ötvenévesnek tetsző ember közeledik hozzám, amikor látja, hogy érdeklődöm. Nem sokat habozik, mielőtt megszólít: „Nagysága, nem adna egy pár koronát? Inni szeretnék valamit. A pálinkamérések még nyitva vannak... „Alkoholista” vagyok, teccik tudni, kezét csókolom... kömives voltam, egyszer beszoptam, aztán kömődös fejjel leestem az állványról, amin dolgoztam... Alkoholista vagyok, kérem, ezért történt el a lábam, ezért hagytam ott a menedékhelyet, ahol bérelt ágyam volt. Fura egy hely! Hétkor már le kell benne feküdni és nem szabad csak józan fővel bemenni... Nem nekem való hely ez, kérem alássan, én alkoholista vagyok!...” Olyan szakszerűen, öntudatosan mondja: „én alkoholista vagyok...” mint amikor valaki társadalmi pozícióját akarja hangsúlyozni.

„Instálnék valami kis segélyt...”

Másik öreg is odalát hozzám, az se sokat teke-

sincs, legalább forró vízzel akarják „fölönteni”, ami keveset este vacsoráztak... Mondja Róza: „Ezek mi közöttünk az „elit”... ezek a „sambres szeparéban” hálnak...”

Elmenőben végignézek még egyszer a szedett-vedett társaságon, az orvosoktól genny-csatornán Budapest testében... Nem félemlitenek meg!... Menedékhelyeken, zugszállókban, tömeglakásokban, ahol gyakran nézek széjjel, megszoktam, lélekből fölismerni megtanultam őket... Lassan-lassan egyformának kopik valamennyi, mert egyforma mélyre nyomja le őket az Élet... Csupán egyetlen dolog döbönt meg újra meg újra, hogy tömegük egyre és egyre növekedik most, 1923-ban, amikor annyi keserű lecke után, annyi mindent tanultunk meg fölismerni. *Balogh Vilma.*

bairól kisebb helyiségek torkolnak... Nyilván empire-butoros, mahagónival keretezett, nylánk tükrű „boudoir” rendeznek majd be bennük, selyemkártyos, velencei üvegből varázsolt csilláros szalont... Most még leginkább oda röpíti be a szél a szállingózó, szürkére kijózanodott olvadó hópolyheket... Három-négy ember jön onnan, nehéz, nagy, sáros csizmákban, toldott-foldott bekeésekben, amelyekből kitódul a piszkos, rongyos bélés... Egyiknek feje vastag, vörös ronggyal van bekötözve, fáj a füle, kinyáiban istent-embert káromol... Ezek utcasöprők, kocsmában ültek éjjel és most már nem érdemes „hazamenni” a tömeglakásba — hajnali háromkor kezdődik a munka... Fáznak, káromkodni dörmögnek... horpadt, ápolatlan fazékban vizet akarnak forralni a tűzön... tea nincs, rum nincs, cukor

tóriázik, éppen csak hogy teljesen elnyűtt báránybőr fővegét emeli meg, amikor megezőlat: „Instálnék valami kis segélyt... a harmónikámat eladtam tegnapelőtt, a pénzt, amit érte kaptam, meg tegnap lopták el tőlem a budai éjjeli menházban... nincs egy árva koronám se... magányos vén ember vagyok... a Rozi-val gyűttem ide...” A háttérből kizördül Rozi hangja, amint oldalvást kiköppve — undorral mondja: „Na ja, nagy kunszt, amikor egyik nyavalyás a másiktól lop!... A Krausz Simintől lopjatok, ott lakik a sarkon...” A Rozi különben „Nachtvogel” volt, „éjjeli hölgy”, amint Most már „passz neki”, öreg és beteg... de nehezen tud pályát eszerélni... hja! akinek egyszer jó dolga volt, az nem könnyen törődik bele a nyomorúságba... Rozi is elvesztette a „karakterét”... most ott él, ott alszik, ahova vetődik...”

A „Chambre separé.”

Az előcsarnoknak készülődő térségbe jobbról-